

KÖNYVISMERTETÉS

KURSBUCH ULTRASCHALL. Nach den Richtlinien der DEGUM und der KBV

Günter Schmidt. Thieme. 4., átdolgozott kiadás

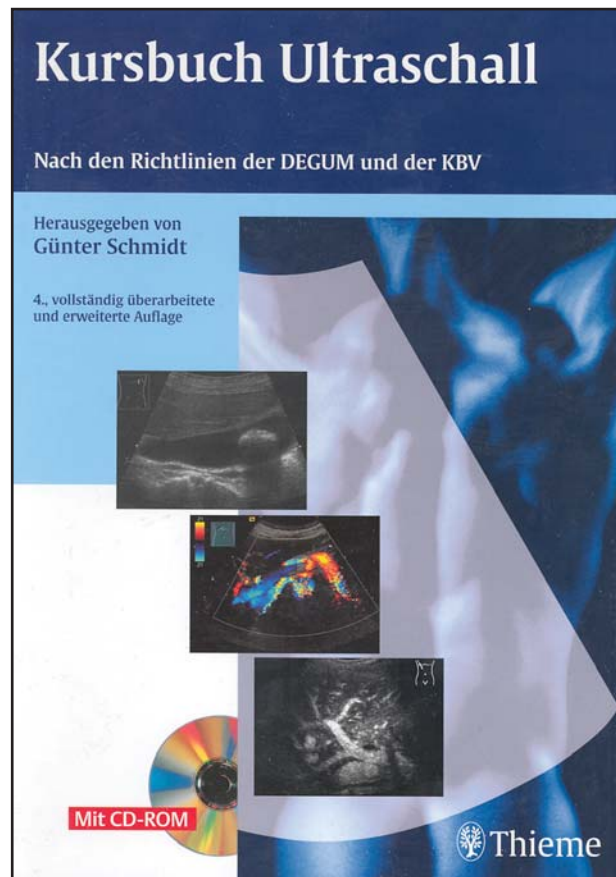
Egy hallatlanul izgalmas (és meglehetősen vaskos) könyvet tart kezében az olvasó. Szinte nem lehet letenni, az ember együltében szeretné elolvasni, pedig éppenséggel nem arra való. Hozzáfoghatóval alig-alig találkozni. Ez egy igazi Kursbuch, azaz „tanfolyam könyv”. Illetve nem is egy, hanem három! A szerzők évek óta tartott tanfolyamaikat foglalták kötetbe, és ez remekül sikerült nekik. Nyilván éppen ilyen remekek a tanfolyamaik is. Lehet, hogy ezzel a könyvvel konkurenciát támasztottak maguknak? Érdekes, hogy a tizenkét szerző közül csupán két egyetemi és egy országos intézeti ember van, a többiek kisebb (egyesegek egészen kicsi) helyeken praktizálnak.

Számunkra nagyon érdekes, hogy nyomatékosan, külön fejezetben hivatkoznak arra, hogy a könyv az Ultrahang Specialisták Egyesületének és a Kasszaorvosok Szövetségének ajánlása szerint jött létre az Orvosi Kamara elvárásainak és rendelkezéseinek alapján. Ugyanezen testületek kívánalmait követik a vizsgálatok dokumentációs követelményeit illetően.

A kiadvány céljait már az elején részletekbe menően megfogalmazzák, ami egyben használati utasítás is a könyv forgatásánál. A könyvet ajánlják minden tanfolyami résztvevőnek, mint kísérőkönyvet, de ajánlják mindenkinek, aki nem vesz részt a tanfolyamaikon. Számunkra áttekintő és didaktikai értéke van. A szerzők ígéretet tesznek arra, hogy aki ezt a könyvet áttanulmányozza és elvégzi hozzá a megfelelő gyakorlatokat is, az érteni fogja, és megfelelően használja az ultrahangos kifejezéseket, képes lesz UH vizsgálat önálló elvégzésére, egy elváltozás megbízható értékelésére, valamint az UH vizsgálat diagnózisának és differenciál diagnózisának korrekt felállítására az egymásra épülő kurzusok akár autodidakta elvégzése után is.

A három tanfolyam a következő: 1. alaptanfolyam, bevezető szemináriummal, 2. haladó tanfolyam, 3. zárótanfolyam. Minden tanfolyam/könyv elején meghatározzák a pontos, elérendő tanulási célokat. Minden fejezet áttekintéssel kezdődik. Az egyes fejezetek bőven el vannak látva jellemző UH képekkel, sematikus ábrákkal, táblázatokkal, és hihetetlen nagy erényként minden egyes alapvető elváltozás/betegség esetén, külön összefoglalja a legjellegzetesebb, markáns UH ismérveket. Minden fejezet végén rövid összefoglalás segíti a megszerzett ismeretek rekapitulálását.

Az alapkursus technikai része az ultrahang tulajdonságait, a gépbeállítást, az artefactumokat és a standard vizsgálati síkokat tárgyalja. (Ez utóbbit a vizsgálatok kivitelezéséről készült fényképek teszik érthetővé a könyv bel-

ső borítóján, mindig könnyedén visszalapozhatóan). Az egyes vizsgálati módok (A, B, M, CW és PW Doppler, Duplex mód és color Doppler /CFM) illusztrált ismertetésére, valamint a linearis-, convex- és sector-scanelési módok bemutatására is itt kerül sor. A jelfolyásoló tényezők: az axialis és lateralis felbontás, valamint a fókuszálás kérdését külön fejezet taglalja. A jelfeldolgozás (pre- és postprocessálás, gain) és a digitális képfeldolgozás (contrast harmonic imaging/CHI és tissue harmonic imaging/THI a phototopicus UH és a 3D sonographia) szintén önálló fejezetet kaptak. Kitérnek a gépbeállításra és a képartefactumokra.

Nagyon érdekes és újszerű a standard vizsgálati síkok beállításának fejezete, mellyel az UH-nak azt a hátrányát igyekszik kiküszöbölni, miszerint ez a vizsgálati típus erősen vizsgálófüggő. A testfelszín fotóival illusztrált, standard síkban és standard transducertartással készült képek együtt mutatják a kívül és belül láthatókat, így segítve elő a jobb megértést.

A nagyon pontosan előírt standard képi dokumentáció ugyancsak a vizsgáló subjektumától való függetlenedést hivatott szolgálni (pl.: pancreas 3 szelet: fej a proc. uncinatussal együtt, a pancreastest a ductussal és a pancreas-farok, húgyvezetékek 6 szelet: vesemedence mko. az ureterkimenettel, ureterkereszteződés az iliacalis erekkel, mko. hólyag harántkép a prevesicalis ureterszakasszal, hólyag hosszmetset).

A könnyen felismerhető pathológiás eltérések diagnosztikus kritériumaival foglalkozik a fejezet a hasi nagyerek, epehólyag, epeutak, máj, pancreas, vese és a lép leggyakoribb elváltozásainál, valamint a nyirokcsomók vizsgálatát mutatja be tumor diagnosztikai szempontból.

A második tanfolyam a haladó anyagot tartalmazza. A pathológiás érelváltozások, arteriosclerosis és aneurysmák, a venathrombosisok és a compressio UH bemutatása után a epehólyag-epevezeték betegségek ismertetése következik, majd a krónikus cholecystitis, az epehólyag carcinoma, falvastagság és kőnagyság mérések, és az elvezető epeutak tárgyalása. A gócos májváltozások a már megismert 3 standard metszetsík alkalmazásával a teljes máj átpasztyázásával tárhatók fel legmegbízhatóbban. Tárgyalják a zonális zsíreloszlások, az abscessusok, a haemangiómák és metastasisok UH tulajdonságait a májban.

A portalis hypertensio külön fejezet, felismerése fontos a májcirrrosisok prognosztikája szempontjából. Az akut és krónikus vesebetegségek (glomerulonephritis, interstitialis nephritis és a diabeteses nephropathia) sonographiai megkülönböztethetőségével illetve az egyes elváltozások UH tulajdonság szerinti osztályozásával (echomentes-areflexiv, echoszegény-hyporeflexiv, echoazonos-isoechogen, és echodús- hyperreflexiv/hyperchogen) nagy segítséget nyújt a diagnosztikában a carcinomák és kövek felismerése mellett. Az urogenitalis szervek, a vizeletelvezető rendszer, valamint a belső genitáliák (prostata, uterus, ovariumok) betegségeinek tárgyalásával fejeződik be a haladó tanfolyam.

A zárókurzus tematikája a specialis szervdiagnosztika. A pajzsmirigy vizsgálatánál a nagyság és volumenmérések, adenomák és carcinomák, regressiv elváltozások differenciál diagnosztikája, az autoimmun thyreoiditis felismerése a cél. A gastrointestinalis vizsgálatok keretében a gyomor és béltractus vizsgálata, a falvastagság és -mozgékonyosság, a malignus gyomor-béltumorok, a krónikus gyulladós bélbetegségek, appendicitis és diverticulitis valamint ezek vizsgálati technikái kerülnek ismertetésre. A pleura és a tüdők vizsgálatánál fontos a pleuralis folyadékgyülemek felismerése, a pleura tumoros és gyulladós folyamatainak megállapítása, valamint a pleu-

raközeli tüdőléziók (pneumonia és embolia) ábrázolása. A krónikus pancreatitis jeleinek felismerése (fibrosis, cysták, ductectasia, meszesedés) és pancreastumor felismerése valamint az operabilitás/inoperabilitás eldöntése illetve a komplikációk felismerése a cél. A mellékvesék és a para-/perirenalis tér vizsgálata a hypertoniában, a tumor-stagingben ill tumor keresésben kap szerepet. Hangsúlyozzák, hogy a vizsgálat a megadott standard síkokban történjék. A színkódolt Doppler sonographiát számos példával illusztrálják, a jelerősítéses (kontraszt) sonographia a máj térfoglaló folyamatainak bemutatására épül. A hasi intervencionális UH végzése során a vizsgáló birtokában kell legyen a diagnosztikus és therapiás eljárásoknak (finomtű biopsia és drainage-ok), legyen tisztában azok indikációjával és kivitelezésével. Az epekő analysis esetén legfontosabb, hogy ismerje a kezelési eljárások kiválogatási kritériumait, az ESWL technikáját és eredményeit epekő és pancreas ductusvezeték kövek UH célzott kezelése esetén.

A könyv végén megtalálhatjuk a támogató szervezetek (Ultrahang szakértők, kasszaorvosok szervezetei) címjegyzékét. Egy furcsa gyanú azonban ébredt bennem: A könyv szerzői (többnyire) nem radiológusok, hanem gastroenterológusok illetve egyéb szakképesítésű (esetleg angiologus, urologus) „UH szakemberek”. A célcsoportok sem a radiológusokból rekrutálódnak, hanem egyéb szakképesítésű illetve háziorvosok lehetnek. Egyszóval ultrahangot mindenkinek! És ebből a könyvből – illetve majd elfeledtem – a hozzá mellékelt CD-ről meg is lehet tanulni – egy bizonyos fokon az UH vizsgálatok technikáját, a diagnosztikát és differenciál diagnosztikát.

Első olvastamban fordító után kiáltottam, bárcsak hozzájuthatna minden hazai radiológiai osztály a könyv fordításához! (Hiszen az angol mellett nálunk a szakmai német nyelvnek másodlagos szerepe van). De a fenti felismerés után nemigen szorgalmaznám ezt, hiszen ez is azt a tendenciát erősítené a többi szakmák részéről, ami végül csak az irrigoszkopiát hagyná meg a radiológus kezében.

A könyv kivitele elsőrangú, mint a kiadótól azt megszoktuk. Egyetlen problémát látok csupán: a könyv kétszín nyomtatú. A szürke árnyalatain kívül a kék árnyalatait használja a sémás lépek rajzainál. Ez akkor zavarba ejtő, mikor például a retroperitonealis aorta teljes hosszában kék, míg mellette a vena cava inferior szürke árnyalatot kap.

A fentiek értelmében a könyvet minden radiológusnak ajánlom, *aki épp el akarja kezdeni UH ténykedését, aki el akar mélyedni benne, akinek differenciál diagnosztikai problémái vannak, aki új UH módszert szeretne bevezetni és azoknak is, akik oktatja az UH ismereteket.*

Karlinger Kinga dr.